

Virkamieslain muutosten vaikutus sidonnaisuusilmoitukseen tuomioistuimissa

Valtion virkamieslakia on muutettu 1.6.2022 voimaan astuneella lailla (329/2022). Muutoksilla on vaikutusta tuomioistuinten tuomareiden, asiantuntijajäsenten ja lautamiesten sidonnaisuusilmoitukseen. Käräjäoikeuksien lautamiehistä annetun lain (675/2016) 5 §:n mukaan lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus. Sidonnaisuuksien ilmoittamista koskeva sääntely saa tarkemman sisältönsä virkamieslaista. Myös tuomioistuinten asiantuntijajäsenten ja lautamiesten sidonnaisuuksien ilmoittaminen määräytyy samojen lainkohtien perusteella.

Muutetun virkamieslain 8 a §:n mukaan **virkamiehellä itsellään ei ole harkintavaltaa sen osalta, mitä tietoja sidonnaisuusilmoituksessa annetaan ja voiko annettavilla tiedoilla on merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa viran tai virkasuhteen tehtäviä**. Aiempi harkintaedellytys tietojen merkityksestä suhteessa hoidettavaan tehtävään on siis poistettu laista. Lisäksi pykälän 1 momentissa on säädetty tyhjentyvästi tiedot, joita ilmoittamisvelvollisuus koskee. Näitä ovat tiedot elinkeinotoiminnasta, omistuksista yrityksissä ja muusta varallisuudesta, velkojen ja muiden taloudellisten vastuiden määrästä ja perusteesta, kyseiseen virkaan kuulumattomista tehtävistä, luottamus- ja hallintotehtävistä sekä sivutoimista. Sidonnaisuustietojen merkitsemisestä säädetään lisäksi tuomareiden sivutoimista- ja sivutoimirekisteristä annetussa laissa (565/2015).

Virkamieslain muutos ei vaikuta merkittävästi sidonnaisuustietojen ilmoittamiseen, sillä tiedot on pyydetty tähän saakkakin ilmoittamaan voimassa olevaa lakia vastaavassa laajuudessa. **Sidonnaisuusilmoituksen antaneiden virkamiesten olisi kuitenkin tärkeää tarkistaa tietonsa ja päivittää ne tarvittaessa vastaamaan muuttunutta lain sisältöä. Sidonnaisuusilmoituksen ajantasaisuuden tarkistamista ja päivittämistä suositellaan vuosittain, ainakin yleisessä tietoverkossa julkaistavien tietojen osalta (sidonnaisuudet kotimaassa ja ulkomailla, ei salassa pidettävät taloudelliset sidonnaisuudet).**

Tietojen ilmoittaminen

Sidonnaisuusilmoitus annetaan ennen lautamiehen tehtävään ryhtymistä ja sen kestäessä. **Lautamiehen sidonnaisuudet ilmoitetaan tehtävään määräämisen yhteydessä asianomaiselle tuomioistuimelle erillisellä lomakkeella. Jos sidonnaisuuksissa tapahtuu muutoksia, ilmoitusvelvollinen huolehtii itse niiden ilmoittamisesta sille tuomioistuimelle, jossa toimii lautamiehenä.** Tuomioistuin kirjaa lautamiesten tiedot Sisi-järjestelmään.

Tuomioistuinten käytössä olevat sidonnaisuusilmoituslomakkeet sekä tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteri (SISI) on nyt päivitetty voimassa olevaa lakia vastaavaksi. Lomakkeet on saatettu myös sähköiseen muotoon. Lisäksi lomakkeen täyttöohjetta ja rekisterin yhteydessä olevaa ohjetta on päivitetty. Lomaketta voi tiedustella oman käräjäoikeuden Sisi-yhdyshenkilöltä.

Esimerkkejä ilmoitettavista tiedoista löytyy esimerkiksi sidonnaisuuksien ilmoittamista koskevalta lomakkeelta ja SISI-rekisterin yhteydestä löytyvästä käyttöohjeesta. Lisäksi valtiovarainministeriö on antanut valtion virkamiesten sidonnaisuus- ja sivutoimitietoja koskevan ohjeen, jonka voi lukea [tämän linkin takaa](#).

Parhailtaan on käynnissä SISI-rekisterin päivittäminen siten, että **jatkossa myös lautamiehet sekä asiantuntijajäsenet tekevät itse omat ilmoituksensa saman sähköisen asiointin kautta**, kun SISI-rekisterin sähköinen asiointi otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana.

Lisätietoja ja ohjeita

Lisätietoja käyttöoikeuksista sekä apua ja tukea Sisi-järjestelmän käyttämiseen saa tarvittaessa tuomioistuimen Sisi-yhdysenkilöltä. Myös oikeusrekisterikeskus antaa neuvoja Sisin käyttöä koskevissa kysymyksissä ja ongelmatilanteissa (ork_yor@om.fi).

Tuomioistuinvirastosta lisätietoja antaa erityisasiantuntija Ville Huovinen (vile.huovinen@oikeus.fi).